

ΝΙΚΟΣ ΒΕΤΑΣ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΙΟΒΕ, ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Ο καθηγητής προειδοποιεί ότι η σημερινή ισχυρή αναπτυξιακή δυναμική της ελληνικής οικονομίας δεν είναι δεδομένη και ότι χρειάζονται παρεμβάσεις για να διατηρηθεί. Επισημαίνει ότι η βάση για την μελλοντική αναπτυξιακή πορεία είναι η παιδεία και ζητά σημαντικές παρεμβάσεις (από το Σχολείο μέχρι το Πανεπιστήμιο). Υπενθυμίζει στην κυβέρνηση πως πρέπει να απλουστεύσει τους κανόνες λειτουργίας της αγοράς και να διασφαλίσει τον ανταγωνισμό. Εντοπίζει προοπτικές ανάπτυξης στους κλάδους της παραγωγής και βιομηχανίας τροφίμων και φαρμάκων, στις υπηρεσίες υγείας και σε όλους τους κλάδους που σχετίζονται με τον πολιτισμό και τον τουρισμό. Θεωρεί αναγκαία την ενίσχυση της μεταποίησης και της μισθωτής εργασίας.

Ποιους κινδύνους εντοπίζετε για την ελληνική οικονομία στην επόμενη πενταετία;

Διάφοροι παράγοντες έχουν συντείνει ώστε η ελληνική οικονομία να έχει σχετικά ισχυρούς ρυθμούς μεγέθυνσης, παρά την ευρύτερη ασθενή δυναμική στην Ευρώπη. Η αντίδραση της οικονομίας μετά την ύφεση της πανδημίας, η σταθερότητα στη χώρα και στην οικονομική πολιτική, η ανάκαμψη από τη μακροχρόνια κρίση χρέους με αύξηση επενδύσεων και μείωση της ανεργίας, η μείωση της αβεβαιότητας και η αύξηση της αξιοπιστίας όσον αφορά στη χρηματοδότηση, καθώς και η επίδραση των ευρωπαϊκών πόρων του ταμείου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Οι παράγοντες αυτοί αναμένεται πως θα διατηρήσουν μια θετική δυναμική και για την επόμενη διετία.

Οι κίνδυνοι στον ορίζοντα είναι κυ-

ρίως δύο. Από τη μια πλευρά, στο παγκόσμιο περιβάλλον αυξάνονται οι προκλήσεις τόσο για στενά οικονομικούς όσο και για γεωπολιτικούς λόγους. Έντονες αναταράξεις στο περιβάλλον θα επηρεάσουν κρίσιμα την ελληνική οικονομία όσον αφορά τη δυνατότητα εξαγωγών προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και θα δυσχεράνουν τις αναγκαίες επενδύσεις. Ειδικότερα, διαφαίνονται σημαντικά προβλήματα στο ευρωπαϊκό πλαίσιο και ερωτήματα κατά πόσον η πολιτική θα μπορεί να ανταποκριθεί στις οικονομικές προκλήσεις. Μια εξασθένηση στους ευρωπαϊκούς θεσμούς, αντί για ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς τους, θα επηρεάσει αρνητικά τη χώρα μας η οποία άλλωστε εξαρτάται από τη λειτουργία της ευρωζώνης και για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους της.

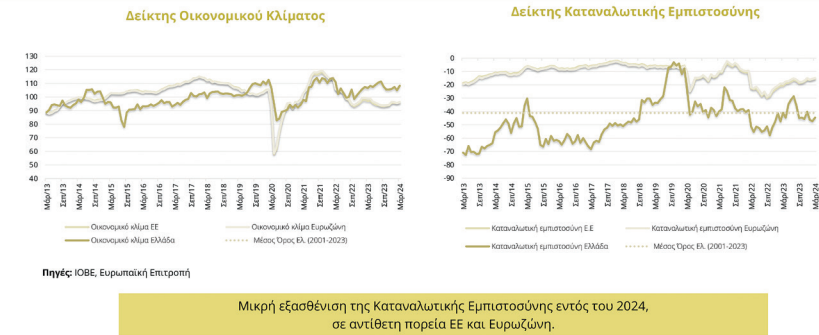
Ένας δεύτερος κίνδυνος, προερχό-

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΔΕΔΟΜΕΝΗ

ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗ ΚΑΝΟΝΩΝ, ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΟΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

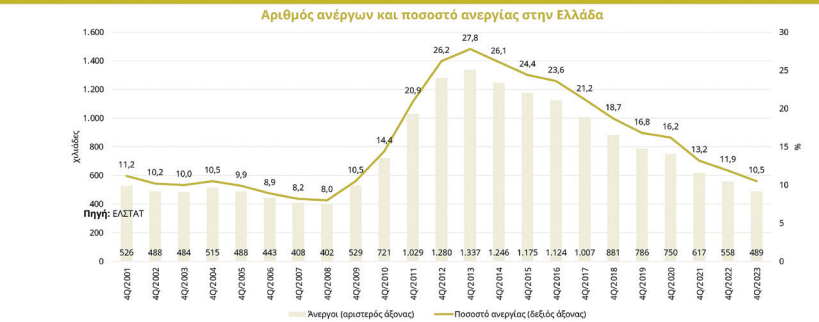
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΝ ΓΡΗΓΟΡΗ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟ

Μικρή ενίσχυση οικονομικού κλίματος το α' τρίμηνο του 2024, οριακά υψηλότερα από το αντίστοιχο τρίμηνο πέρυσι

IOBE - ΙΩΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ 1

Το ποσοστό ανεργίας έχει υποχωρήσει σε χαμηλό 14-ετίας, αλλά καταγράφεται επιβράδυνση στις αρχές του 2024

IOBE - ΙΩΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ 3

μενος από το εσωτερικό, είναι να μην προχωρήσουν επαρκώς οι αναγκαίες αλλαγές στην οικονομία. Εάν παρεξηγηθεί η τρέχουσα ισχυρή δυναμική της οικονομίας ως κάτι αυτόματο, και θεωρηθεί πως έχει ήδη φτάσει στο επιθυμητό επίπεδο, η μεσοπρόθεσμη πορεία της δεν θα είναι θετική, όταν πολλοί από τους παράγοντες που την ενισχύουν σήμερα, θα έχουν εξασθενήσει.

Με ποιες πολιτικές μπορεί αυτοί οι κίνδυνοι να αποφευχθούν;

Η ελληνική οικονομία έχει μεγάλες δυνατότητες οι οποίες δεν έχουν εκδηλωθεί και υπό συνθήκες θα μπορούσε να τεθεί σε πολύ υψηλότερη τροχιά, ώστε να μην κινδυνεύει μελλοντικά

τόσο πολύ από εξωτερικές διαταραχές, ούτε να εγκλωβιστεί σε χαμηλούς ρυθμούς μεγέθυνσης. Παρά την ένταξη και την σταδιακή ενσωμάτωση στους ευρωπαϊκούς οικονομικούς θεσμούς, μεσοπρόθεσμα υστερεί σε παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα, ενώ από την αρχή της κρίσης χρέους η διαχείριση οδήγησε συνολικά σε εντονότερη και περισσότερο παρατεταμένη ύφεση από την αναγκαία. Η πολιτική που μπορεί να αναστρέψει τέτοιες πορείες οπωσδήποτε πρέπει να συνδέει από τη μια τη συνεχιζόμενη απλούστευση του πλαισίου αγορών, ώστε να ενταθεί η καινοτομία και ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων, και από την άλλη φιλόδοξες αλλαγές στη λειτουργία του δημόσιου τομέα.

Ποια είναι η σημαντικότερη μεταρρύθμιση που πρέπει να γίνει προκειμένου η ελληνική οικονομία να γίνει πιο παραγωγική και πιο ανταγωνιστική;

Στον άμεσο ορίζοντα, οι σημαντικότερες αναγκαίες αλλαγές αφορούν την προσέλκυση επενδύσεων. Το επενδυτικό κενό παραμένει μεγάλο, οδηγώντας και σε υστέρηση στην καινοτομία. Είναι απαραίτητο το φορολογικό, ασφαλιστικό και ρυθμιστικό πλαίσιο να αποκτήσει περισσότερο απλά και σταθερά χαρακτηριστικά, ώστε τα επόμενα χρόνια να έχουμε στη χώρα μας περισσότερες επενδύσεις και νέες επιχειρήσεις στο σύνολο της οικονομίας. Στο πλέγμα αυτών των απαραίτητων παρεμβάσεων, κορυφαία ανάγκη είναι η υποστήριξη και ενίσχυση της μισθωτής εργασίας. Μεσοπρόθεσμα, το κλειδί για την ανάπτυξη μιας οικονομίας όπως η δική μας είναι στο ανθρώπινο κεφάλαιο, άρα πρέπει να υπάρξει σημαντική βελτίωση στη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος, από τα πρώτα χρόνια των παιδιών μέχρι και στην ανώτατη εκπαίδευση για την εξειδικευμένη κατάρτιση. Χωρίς σημαντική βελτίωση σε αυτόν τον τομέα είναι αδύνατο η ελληνική οικονομία να πετύχει υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης μεσοπρόθεσμα, αντίθετα θα αντιμετωπίζει τάσεις αποχώρησης των νέων για το εξωτερικό.

Λαμβάνοντας υπόψη και το διεθνές περιβάλλον ποιοι είναι οι κλάδοι επιχειρήσεων στους οποίους οι Έλληνες επιχειρηματίες μπορούν να πετύχουν καλύτερα αποτελέσματα;

Στην παγκόσμια οικονομία, αυξάνεται η ζήτηση για τρόφιμα, για φάρμακα και υπηρεσίες υγείας, όπως επίσης και για υπηρεσίες αναψυχής και πολιτισμού όπως αυτές που σχετίζονται με τον τουρισμό. Ταυτόχρονα, σε συνέχεια της πανδημίας αλλά και των γεωπολιτικών ανακατατάξεων υπάρχει τάση επιστροφής της μεταποιητικής παραγωγής στην Ευρώπη. Συνεπώς, σε διάφορους κλάδους της μεταποίησης, του τομέα υγείας αλλά και του

τουρισμού, ιδίως όπως μπορεί να συσχετίζεται αφενός με την εγχώρια παραγωγή τροφίμων και αφετέρου με την ιστορία και τον πολιτισμό, υπάρχει μεγάλο περιθώριο ανάπτυξης. Θα απέφυγα όμως να ξεχωρίσω περισσότερο κάποιους συγκεκριμένους κλάδους, καθώς η πρόσφατη εμπειρία μας έχει δείξει πως επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε πολύ διαφορετικούς χώρους και που άντεξαν ή δημιουργήθηκαν μέσα στη βαθιά κρίση, είχαν εξαιρετική πορεία στη συνέχεια, εφόσον συνδύασαν τη στόχευση στην παγκόσμια αγορά με το υψηλής εξειδίκευσης εγχώριο ανθρώπινο δυναμικό.

Οι ελληνικές κυβερνήσεις εστιάζουν την οικονομική τους πολιτική σχεδόν αποκλειστικά στον δημοσιονομικό τομέα. Όμως ο ρυθμός ανάπτυξης εξαρτάται κυρίως από την δραστηριότητα των επιχειρήσεων. Με ποιο τρόπο οι κυβερνήσεις μας μπορούν να ενισχύσουν την επιχειρηματικότητα;

Η σταθερότητα στο δημόσιο ταμείο και η αξιοπιστία της χώρας, ώστε να μην ξανά δημιουργηθεί θέμα εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους, είναι προϋπόθεση για οποιαδήποτε θετική πορεία στο μέλλον. Πράγματι, όμως, δεν είναι μόνο το δημοσιονομικό ισοζύγιο που έχει σημασία, άλλωστε ακόμη και για τη δημοσιονομική ευστάθεια είναι σημαντικό να επιτυγχάνονται υψηλοί και διατηρήσιμοι ρυθμοί μεγέθυνσης, ή αλλιώς σύντομα η πίεση στις δαπάνες θα υπερβεί και πάλι τη δυνατότητα συλλογής εσόδων. Για να υπάρξει λοιπόν ταυτόχρονα ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, οι προϋποθέσεις είναι γνωστές και δεν υπάρχει κάποιο κρυμμένο μυστικό. Η επιχειρηματικότητα που δημιουργεί αξία και άρα μπορεί να φέρνει υψηλά εισοδήματα μεσοπρόθεσμα, ευνοείται όταν σε μια οικονομία υπάρχουν απλοί κανόνες και αποτελεσματική λειτουργία των θεσμών. Εφόσον αυτό σταδιακά εμπεδώνεται, μαζί ασφαλώς και με βελτιώσεις στο εκπαιδευτικό σύστημα, μπορεί κανείς να αναμένει την ενίσχυση

Ο δείκτης συμπίεσης μισθών στην ελληνική οικονομία είναι υψηλός, ειδικά μεταξύ των μικρών επιχειρήσεων...

Πηγή: ΕΡΓΑΝΗ. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE.
Σημείωση: Ο σταθμισμένος κατώτατος μισθός υπολογίζεται μεσοσταθμικά για όλους όσους αμείβονται με τις ελάχιστες επιτρεπόμενες αποδοχές συλλογίζοντας τις τριετίες... αναδεικνύοντας τη σημασία ενίσχυσης της παραγωγικότητας προκειμένου οι μέσοι μισθοί στην οικονομία. Ο σταθμισμένος κατώτατος μισθός λαμβάνοντας υπόψη τις τριετίες καταγράφηκε το 2023 περίπου 7,4% υψηλότερα από τον κατώτατο μισθό χωρίς τριετίες.

IOBE - ΙΩΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ 4

στην επιχειρηματικότητα που χρειάζεται η χώρα.

Οι επιχειρήσεις υποστηρίζουν ότι δεν βρίσκουν εργαζόμενους σε κανένα κλάδο και καμία ειδικότητα. Πιστεύετε ότι έχει δημιουργηθεί ένα κενό μεταξύ των απαιτήσεων και των προσδοκιών των νέων και των συνθηκών εργασίας που προσφέρουν σήμερα οι επιχειρήσεις;

Είναι αναμενόμενο καθώς αναπτύσσεται η οικονομία μετά τη βαθιά ύφεση να υπάρχει σταδιακά στενότητα στην αγορά εργασίας, με δυσκολία στην εξεύρεση κατάλληλα εξειδικευμένων εργαζομένων και πίεση για αύξηση των μισθών τους. Αυτή η εξέλιξη επιδεινώνεται από την αρνητική δημογραφική δυναμική και το μεταναστευτικό ισοζύγιο. Ρόλο επίσης παίζει και το ότι, για σχετικά υψηλότερα εισοδήματα, ο συνδυασμός ασφαλιστικής και φορολογικής επιβάρυνσης μειώνει τους καθαρούς μισθούς. Η καρδιά του προβλήματος όμως είναι ότι η πλειονότητα των θέσεων εργασίας στη χώρα δεν είναι ακόμη σε επιχειρήσεις και κλάδους όπου μπορεί να παράγεται υψηλή αξία. Οι επιχειρήσεις δυσκολεύονται να πληρώσουν υψηλότερους μισθούς όταν οι ίδιες δεν μπορούν να παράγουν υψηλής αξίας προϊόντα και υπηρεσίες. Την ίδια ώρα, πολλοί εργαζόμενοι δεν είναι

ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΔΥΣΚΟΛΕΥΟΝΤΑΙ ΝΑ ΠΛΗΡΩΣΟΥΝ ΥΨΗΛΟΤΕΡΟΥΣ ΜΙΣΘΟΥΣ ΟΤΑΝ ΟΙ ΙΔΙΕΣ ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΠΑΡΑΓΟΥΝ ΥΨΗΛΗΣ ΑΞΙΑΣ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Είναι αναγκαία η ενίσχυση της μεταποίησης αλλά και της μισθωτής εργασίας

ικανοποιημένοι από την τελική αμοιβή τους, με βάση τις ώρες και τις συνθήκες που εργάζονται. Ακριβώς για αυτό το λόγο η σταδιακή μετατόπιση της παραγωγής προς υψηλότερη αξία, ανεξάρτητα από τον τομέα, είναι ο μόνος τρόπος να επιτευχθεί υψηλή ευημερία στη χώρα τα επόμενα χρόνια, ιδίως για τους εργαζόμενους.

Ως Πανεπιστημιακός θεωρείτε ότι τα ιδιωτικά Πανεπιστήμια θα συμβάλλουν στην ανανέωση και την βελτίωση του κρατικού Πανεπιστημίου ή θα το οδηγήσουν στην απαξίωση του;

Δεν θεωρώ λογικό να υπάρχει απαγόρευση λειτουργίας μιας εκπαιδευτικής μονάδας ή συστήματος σε οποιοδήποτε επίπεδο. Με αυτήν την έννοια, είμαι σύμφωνος με ρυθμίσεις που γενικά διευκολύνουν την είσοδο και νέων πανεπιστημίων στον χώρο της εκπαίδευσης, άλλωστε αυτό συνάδει με τις παγκόσμιες τάσεις όπου υπάρχει απελευθέρωση στον ευρύτερο χώρο και με την ήδη ισχυρή παρουσία ιδιωτικής εκπαίδευσης στη χώρα μας στις άλλες βαθμίδες. Έχοντας πει αυτό, ο κορμός της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης στη χώρα μας αναμένεται και

πρέπει να παραμείνει δημόσιος, χωρίς όμως τη στενή και αναποτελεσματική κρατική ρύθμιση που έχει κατά τις τελευταίες δεκαετίες, αντίθετα, με περισσότερους βαθμούς ελευθερίας που θα συνοδεύεται και από λογοδοσία όπως συμβαίνει στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, και με προσέλκυση ξένων φοιτητών και προσωπικού. Ταυτόχρονα είναι κρίσιμο το θέμα των επαγγελματικών δικαιωμάτων και η ενίσχυση της σχετικής κρίσης από ενισχυμένους και αξιόπιστους μηχανισμούς της πολιτείας και επιστημονικών και επαγγελματικών φορέων.

Εφόσον τα ιδιωτικά πανεπιστήμια φέρουν περισσότερη ελευθερία και δυναμισμό ευρύτερα στην εκπαίδευση θα συμπληρώσουν το σημερινό σύστημα και θα βελτιώσουν συνολικά την ποιότητα του. Αντίθετα, εάν δεν υποβοηθηθεί η δευτεροβάθμια εκπαίδευση και το δημόσιο σύστημα ανώτατης εκπαίδευσης ώστε να εκσυγχρονιστεί και να προσελκύσει νέους φυσικούς και ανθρώπινους πόρους, η παρουσία κάποιων επιπλέον ιδιωτικών πανεπιστημίων μπορεί να ενισχύσει απλώς τον πληθωρισμό πτυχιών χαμηλής ποιότητας. ■

Η COSMOTE ΠΡΩΤΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΔΙΑΘΕΤΕΙ ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΔΙΚΤΥΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ 5G STAND-ALONE

- Στο 50% η πληθυσμιακή κάλυψη του δικτύου 5G+
- Συνεχής επέκταση με στόχο το 60% έως το τέλος του 2024

Για μια ακόμα φορά, η COSMOTE κάνει πρώτη το επόμενο βήμα στον τομέα των κινητών επικοινωνιών στην Ελλάδα, προχωρώντας στην εμπορική διάθεση του δικτύου COSMOTE 5G+. Η εξέλιξη του δικτύου κινητής COSMOTE που βασίζεται στην τεχνολογία 5G Stand-Alone (SA) θα προσφέρει ακόμα περισσότερες δυνατότητες, απελευθερώνοντας τις απεριόριστες δυνατότητες του 5G και φέρνοντας τους καταναλωτές, αλλά και τις επιχειρήσεις, πιο κοντά στην Κοινωνία των Gigabit.

«Η COSMOTE έφερε πρώτη στην Ελλάδα το 5G. Τώρα κάνει το επόμενο βήμα, απελευθερώνοντας τις πραγματικές δυνατότητες των δικτύων πέμπτης γενιάς, μέσα από το COSMOTE

5G+, το πρώτο εμπορικά διαθέσιμο 5G Stand-Alone δίκτυο στην Ελλάδα. Η αναβαθμισμένη εμπειρία συνδεσιμότητας και οι καινοτόμες εφαρμογές αναμένεται να φέρουν νέες προοπτικές στην ψηφιακή οικονομία. Συνεχίζουμε με αμείωτο ρυθμό τις επενδύσεις μας σε δίκτυα νέας γενιάς, δημιουργώντας υπερσύγχρονες τεχνολογικές υποδομές, ως απαραίτητη προϋπόθεση για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας, της κοινωνίας και των επιχειρήσεων», δήλωσε σχετικά ο Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος Ομίλου ΟΤΕ, κ. Μιχάλης Τσαμάζ.

Το COSMOTE 5G+ θα προσφέρει συνολικά καλύτερη εμπειρία συνδεσιμότητας, με σταδιακά ακόμα υψηλότερη ταχύτητα download και upload,

ταχύτερη απόκριση (latency) και καλύτερη διαχείριση της μπαταρίας στις κινητές συσκευές που είναι συνδεδεμένες στο δίκτυο. Επιπλέον, θα δώσει σημαντική ώθηση στη βιομηχανία και τις επιχειρήσεις, και θα προσφέρει νέες δυνατότητες στα νοικοκυριά μέσα από καινοτόμες εφαρμογές, όπως το dynamic network slicing. Παράλληλα, χάρη στο χαμηλό latency ανοίγει το δρόμο για επαναστατικές εφαρμογές στην ιατρική, τα logistics, τις μεταφορές, καλύτερη εμπειρία mobile gaming, καλύτερη υποστήριξη εφαρμογών Internet of Things κ.ά.

Η πληθυσμιακή κάλυψη του δικτύου COSMOTE 5G+ βρίσκεται ήδη στο 50% και θα επεκταθεί σε ακόμη περισσότερες περιοχές σε όλη την Ελλάδα, με στόχο να φτάσει το 60% έως το τέλος του 2024.

Πρόσβαση στον δίκτυο COSMOTE 5G+ έχουν όλοι οι συνδρομητές COSMOTE, ιδιώτες κι επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως προγράμματος φωνής (συμβόλαιο, καρτοσυμβόλαιο, καρτοκινητή). Προϋπόθεση είναι να διαθέτουν συσκευή που έχει πιστοποιηθεί στο δίκτυο COSMOTE 5G+ και να βρίσκονται σε περιοχή με κάλυψη δικτύου COSMOTE 5G+.

Οι κατασκευαστές που υποστηρίζουν πρώτοι το COSMOTE 5G+ είναι η Samsung με τα μοντέλα Galaxy S23, S23+ και S23 Ultra και η Xiaomi με τα μοντέλα 13 και 13 Pro. Σε συνεργασία με τους μεγαλύτερους κατασκευαστές, όλο και περισσότερες συσκευές θα πιστοποιούνται και θα παρέχουν πρόσβαση στο COSMOTE 5G+.

1. ένα τεμάχιο δικτύου (network slice) είναι ένα εικονικό δίκτυο με παροχή εξειδικευμένων χαρακτηριστικών (εύρος ζώνης, απόκριση κτλ.). Το κάθε network slice είναι απόλυτα προσαρμοσμένο στις ανάγκες και τις απαιτήσεις των διαφόρων εφαρμογών που χρησιμοποιεί ο χρήστης σε διαφορετικές χρονικές στιγμές. Αυτό είναι πολύ σημαντικό για κάθετες αγορές, καθώς επιτρέπει τη δημιουργία πολλών, παραμετροποιημένων και ανεξάρτητων μεταξύ τους δικτύων, που βρίσκονται σε κοινή υποδομή.

2. Στο πρόγραμμα φωνής των συνδρομητών COSMOTE πρέπει να είναι ενεργοποιημένη η δυνατότητα παροχής δεδομένων (Internet) και η υπηρεσία WiFi Calling.